

Отже, реєстрове козацтво, яке мало особливі привілеї та права, безумовно, можна розглядати як еліту козацької спільноти, проте їх роль виходить за межі простої аристократії. Вони представляли соціальний прошарок, що формував національну свідомість, зберігав традиції та сприяв становленню української державності. Це дозволяє стверджувати, що реєстрове козацтво було не тільки військовою аристократією, але й українською національною елітою, яка впливала на політичні та соціальні процеси того часу.

Хиленко Єлизавета Вікторівна
Науковий керівник – канд. юрид. наук, доц. Топоркова М.М.
Державний біотехнологічний університет

НАЦІОНАЛЬНО–ДУХОВНЕ ВИХОВАННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

Кожна епоха розвитку людства визначає тип моральної свідомості, який вважається домінуючим для відповідного періоду, відповідного народу, певного соціально-економічного середовища.

На сьогоднішній день українська молодь – це активна сила політичних змін та в залежності від того, які цінності вона вносить в ці зміни, яку культуру пропонує, багато в чому буде залежати майбутнє суспільства, його напрямки трансформації.

Проблема формування духовно-моральних цінностей молодого покоління в країні в період інтеграції до загальноєвропейського співтовариства є дуже актуальною.

Дослідження духовно-морального виховання здійснювали філософи, педагоги та психологи, безпосередньо або опосередковано розкриваючи різні аспекти формування духовно-моральних цінностей молоді.

Розроблення досліджуваної проблеми ґрунтуються на положеннях філософського вчення про цінності С. Борхович, О. Вишневського, П. Ігнатенка, Ю. Руденка, В. Сухомлинського, М. Савчина, К. Чорної, В. Фазан, С. Яремчука, М. Ярошевського та багатьох інших.

Аналіз наукових джерел вказує на те, що існує досить велика кількість теоретичних уявлень про мораль, духовність та моральне виховання.

Фазан В. духовність пов'язує із працею, яка спрямована на саморозвиток, що допомагає людині стати Людиною та зберігає її людяність [3].

Вишневський О. впевнений, що духовність – це результат абсолютних цінностей і пов'язує її зі шляхом людини до Бога, її орієнтуванням в додержані Божих заповідей [2].

Таким чином, враховуючи думки дослідників, слід відмітити, що духовність – це моральна культура людства, а відродження духовності має зв'язок із поверненням до традиційних духовних цінностей народу.

Щодо національно-морального виховання Борхович С. відзначив, що це цілеспрямований процес формування особистої та національної свідомості, підготовки її до життя, місця в суспільстві, де вона може принести максимум користі Україні та відчутти власне задоволення [1].

Оскільки в національно-свідомій молоді – майбутнє нації самостійної держави, формування української державності, реформування, розбудова громадянського суспільства не можуть існувати без розвитку української духовності. На протязі останніх років незалежності нашої країни головним завданням державного управління був розвиток економіки, тому вирішення проблем в духовній сфері суспільства відбувалося за залишковим принципом.

Слід зауважити, що відсутність чітко визначеної програми духовного відродження українського суспільства пригальмовувало впровадження різних реформ в багатьох сферах суспільного життя. Пріоритетним сектором в духовності та культурному розвитку суспільства була та залишається освіта. Тому головне завдання сучасності – це розвиток духовної культури, що в результаті стає базою для формування та становлення особистості.

Дослідження надають змогу визначити, що важливе місце в національному вихованні особи посідає сім'я. Оскільки, основна мета морального виховання у сім'ї – набуття підростаючим поколінням морального досвіду, успадкування духовних надбань українського народу, здобуття культури міжлюдських та міжнаціональних взаємин, а основне завдання – набуття знань про моральні принципи, правила та норми суспільної поведінки, виховання моральних почуттів, потреб та відношення до навколишнього світу, а також набуття навичок та звичок моральної поведінки.

Слід зауважити, що моральні стосунки в родині накладають відбиток на все життя людини, тому що їх вплив має зв'язок, в першу чергу, із сильними переживаннями, по друге, вони є більш постійними, а по третє, у них закладаються підвалини всіх моральних ставлень людини до праці, до соціуму загалом.

Варто підкреслити, що на сьогоднішній день, серед умов формування громадянського суспільства, важливим є проблема виховання в молоді відповідальності. Відповідальність обумовлюється здатністю людини об'єктивно сприймати реальність, пов'язувати її з особистими цінностями і поводитися у відповідності з цим.

Формування моральної відповідальності особистості передбачає вироблення в неї усвідомленого та неухильного здійснення взятих на себе обов'язків, розумного додержання прийнятих моральних та правових норм, звітування перед власним “Я”, колективом, батьками за дії та вчинки.

Також, важливим регулятором взаємин молоді в суспільстві є ціннісні орієнтації, що відображаються в морально-етичних ідеалах, почуттях, принципах, переконаннях духовних цінностях, що усвідомлені та пережиті особистістю та реалізують в молоді регулятивну, орієнтувальну та проектувальну функції. Саме ціннісні орієнтації вважаються одним з найбільш важливих складових особистості, оскільки формують свого роду вісь свідомості, що забезпечує стійкість особистості.

Ефективними в національно-духовному вихованні є дебати, дискусії, які спонукають конструктивно сприймати сучасне та минуле, відстоювати власні судження та погляди, захищати власну думку та поважати точку зору інших, ставити запитання і відповідати, формувати культуру поведінки та спілкування.

Таким чином, проблема формування національної духовності та моралі серед молоді сьогодні є дуже актуальною.

Національно духовне виховання молоді – це цілий процес засвоєння моральних правил та норм, а також навичок поведінки. На формування національної духовності особи впливають: суспільство, сім'я в ролі соціального інституту та навчальні заклади. Важливе місце в розвитку посідають: дискусії, колективні справи, науково-практичні конференції, проектна діяльність тощо.

Від того, наскільки молоде покоління національно-свідоме, патріотичне, готове взяти на себе відповідальність за розвиток та збереження духовності та культурних надбань української держави великою мірою залежить доля країни та її національні інтереси.

Література

1. Борхович С. М. Поняття духовно-моральне виховання в сучасному педагогічному просторі. Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. 2018 р. № 1. С. 62–68.
2. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки. третє вид., доопрац. і доп. Київ. Україна : Знання. 2016 р. 566 с.
3. Фазан В. В. Духовно-моральне виховання молоді як умова ціннісного становлення особистості. Реформування вищої освіти в контексті забезпечення сталого розвитку суспільства: збірник матер. міжн. наук.-практ. конф. Полтава. 2022. № 23. С. 15–17.